

« tione vivendi, plebeius, vilis, nudus, pauper, miser, solus, comitatu, auxilio omni destitutus, et jam etiam captivus, et de capite reus, esne Rex Judæorum, a quibus persecutionem pateris, et morti adjudicaris. Non est dubium, quin apud se riserit Pilatus, et contempserit cum hoc interrogaret, quod hujusmodi vermis, vel stolidus arrogaret sibi regnum, vel vere esset Rex ille, quem Judæi haec tenus tautopere desiderassent, et jactassent. » Porro Divus Chrysostomus validissimo argumento ostendit quanta cum falsitate Judæi Christo objecerint, quod se regem facere voluerit. Ita enim discurrit¹: « Quodnam tyrannidis argumentum? Unde hoc potest ostendi? A purpura diademate, a satellitibus. Nonne solus semper cum duodecim Apostolis ambulabat, et vilibus utebatur cibis, veste, domo? Sed o impudentiam! o intempestivam, et imbellem formidinem! Pilatus enim jam periclitari arbitratus, si id negligeret, egreditur, ut rem inquirat, hoc enim significat ejus sessio. » At vero si per ludibrium Pilatus hanc Christo propulsit interrogationem, illam minime tamē esse credens, cur ad inquisitionem procedit? Porro ratio, quæ assignari posset, hæc est, quod scilicet quando de causis status, et læsæ in primo capite Majestatis agitur, etiam suspicione, umbræ, et imaginations examinandæ, ponderandæ et puniendæ sunt. At vero ut Lucas Brugensis ponderat²: « Quod vere hic esset rex Judæorum, suppetebant plurima argumenta, quæ Pilato id persuaderent; ut quod publica fama esset, adesse tempus adventus Messiae a Prophetis prædictum. Quod sanctissimus juxta ac sapientissimus vir, doctrinam suam admodum admirandis operibus jam triennio continuo, et eo amplius adstruxisset. Quod non ita pridem inter cetera Lazarum quam triduo mortuum resuscitasset. Quod a pluribus Messias haberetur, ipso etiam probante; atque adeo quod a paucis diebus ipsam urbem Hierosolymitanam regiam honorifice ingresso publice id fuisset acclamatum. Noverat enim hæc omnia Pilatus. Cæterum quantum ex ipso vultu habuitque judicare poterat, facies, cultus, conditio, omnia denique modestiam ac simplicitatem praesepe ferebant, nihilque minus in eo apparebat, quam quod argueret eum aut Regem esse aut Regni affectatorem. »

7. — *A temetipso hoc dicas, an alii hoc tibi dixerunt?* Ad factam sibi interrogationem, an Rex esset Judæorum, hoc modo non sine mysterio respondit. Etenim ut Lucas Brugensis observat, Judæi astute claram Regis mentionem fecerant, dicendo³: « Quod se Christum Regem esse diceret, quamquam hoc includeretur in nomine Christi, ut Pilatus melius intelligat crimen defectionis, et affectatæ tyran-

¹ CHRYS., in Cat. græc. in Joan. — ² LUC. BRUG., ib.

³ ID., ib.

« nidis, crimen Majestatis Cæsareæ læsæ, de qua accusant. Maligne arripuerunt nomen Regis, quo summam invidiam apud Pilatum Jesu conflarent; sciebant enim, apud Romanos gravissimum haberi crimen, si quis contra Cæsaris auctoritatem Regem se diceret in Imperio Romano. » Hoc igitur supposito, bene procedebat interrogatio Christi: *A temetipso hoc dicas, an alii tibi dixerunt?* Etenim Cajetanus in Joannem scribens, Christum hoc interrogasse asserit⁴, quia sciens, « Pilatum gentilem non esse capacem dandæ responsionis, disponit ipsum, antequam respondeat ad interrogata. Disponit autem petendo, an hanc interrogationem formet a semetipso, vel ex auditu ab aliis: habebatque duplum ad hoc rationem. Alteram, quia ipso Jesu existente intus in prætorio, accusatio fuerat facta foris; unde merito ratio interrogandi apparebat. Alteram, quod aliter respondendum fuissest Pilato hoc interroganti a semetipso, et aliter eidem interroganti ex accusatione Judæorum, quia Judæi loquebantur de regno Messiae, Pilatus autem a semetipso locutus fuissest de regno temporali, qualia sunt regna aliorum regnorum. » Toletus aliam hujus interrogationis assignat rationem, dicens⁵: « Voluisse Dominum omnibus esse manifestum ex hac interrogatione, se respondisse judici interroganti, tanquam judici, ut ejus obedientia mundo manifesta esset, et se Regem fateri, a judice interrogatum. Non enim animo descendit et veritatem amplectendi interrogavit Pilatus Christum, sed tanquam Judex, persecutorum accusations prosequens; idcirco justo Dei judicio privatus est in mine, quo veritatem Christi apprehenderet. » S. Bernardinus sensum hujus interrogationis a Christo propositæ hunc esse asserit⁶: « Quasi dicat: Si a temetipso cogitasti me fore Regem, communis judex transivit in partem, quo facto, semper est suspecta ventilatio rei. Si a temetipso causa sumpsit initium, injustum est, ut cogitatio Præsidum per examinationem exquiratur. Si autem alii dixerunt de me, non me interroges, nam ipsi testimonientur, qui me accusaverunt. Accusanti, non eo, incumbit probatio; tantum defensio incumbit reo. » Porro cum Salvator, ut ex textu S. Lucæ colligitur, interrogationi sibi a Præside propositæ, scilicet an rex esset, respondisset: *Tu dicas;* mox Præses ad accusatores se vertit: dicit enim sacer textus: *Ait autem Pilatus ad Præcipes Sacerdotum, et turbas: Nihil invenio causæ in hoc homine.* Tunc vero vel maxime judici studuerunt persuadere, et inculcare, Christum reum esse læse Majestatis, et dicere: *Commovit populum, docens per universam Judæum, incipiens a Galilæa usque huc. Est autem advertendum,* inquit Toletus⁷,

⁴ CAJET., in Joan. — ⁵ TOL., ib. an. 25. — ⁶ S. BER., XI, s. 88. — ⁷ TOL., ib., an. 26.

« maxime pro legitimo sensu hujus sententiae, Pilatum credidisse Christum Regem esse, non tamen ejus regnum esse adversarium regno Cæsaris, sed pertinere ad quamdam Judæorum Religionem. Ut enim hi Deum colebant, et reliquionem observabant distinctam a Romanorum et gentium ritibus, existimavit Pilatus, regnum hoc Christi esse quid simile, non intelligens perfecte, quale esset; idcirco Judæorum malitiam agnovit qui accusabant Christum Regem, tanquam adversantem regno Cæsaris, cum tamen non ita esset. »

8. — Idem Toletus Cardinalis declarat indignationem, quam Pilatus ex hac interrogatione Christi: *A temetipso hoc dicas, etc.*, conceperat, dum ait: *Numquid ego Judæus sum?* ita enim prædictus Toletus scribit⁸: « Egre tulit Pilatus Christi interrogationem, qua parte dixerat: *A temetipso hoc dicas?* deditus, et contempsit dicere a Christo: *Numquid, inquit, ego Judæus sum, qui pro me ipso, et quasi res mea agatur, scire id quæram?* Hoc ad Judæos pertinet, non ad me, qui Gentili sum. Pontifices tui et gens tua tradidérunt te mihi tanquam reum, et idcirco quid feceris, interrogo, et scire volo, non ut discam, non ut aliquid mihi emolumenti quæram, sed quia mihi incumbit crimina vindicare. » Advertendum quoque est, Christum non respondisse ad interrogationem, qua quærebatur: *Quid fecisti?* quia nimium requirebatur temporis spatium, ad satisfaciendum huic quæsito; siquidem Pilatus respondere potuissest: *In principio creavit Deus celum et terram. Creavit hominem de limo terræ, et inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ. Ipse fecit nos et non ipsi nos. Omnia quæcumque voluit Dominus, fecit, in cœlo, et in terra, in mari, et in omnibus abyssis. Imo quid ultra potuit facere vineæ suæ, et non fecit?* Unde Simon de Cassia ita scribit⁹: « Non respondet Christus divinæ, neque humanae, brevi verbo multæ comprehensionis, cum Pilatus interrogat: *Quid fecisti?* Quoniam divinæ infinita hominum comprehensione patravit. Humanae vero multæ fecit infinitæ virtutis, quæ non erant hujuscemodi dissertationis. »

DISCURSUS III.

CHRISTUS REGNUM SUUM DE HOC MUNDO, NON ESSE, CLARE PRONUNCIAT; SICQUIDEM SOLIUS VERITATIS ANNUNCIANDÆ CAUSA IN MUNDUM VENERAT.

IDEA SERMONIS. — 1. Credentes in Christum sunt regnum ejus. — 2. Christus tanquam homo nobiscum degens in terra, habuit duplex regnum. Quale fuerit Christi regnum in hoc mundo. — 3. Christus venit perversum hujus mundi regnum destruere. —

⁸ TOLET., an. 25. — ⁹ SIM. DE CASS., I. XIII.

4. Examinatur sensus istius dictio. — 5. Christus suo responso satisfecit Pilato. — 6. Christus ad hoc venit in mundum ut doceat veritatem. — 7. Multis in passione Christi conversis, Pilatus mansit in sua cæcitate. Ex aulis Regum et Principum proscripta est veritas. — 8. Taxatur stulta et superstitionis scrupulositas Pontificum, prætorium ingredi nolentium.

Respondit Jesus: *Regnum meum non est de hoc mundo.* Joan., xviii, 36.

1. — Ad audiendam hanc coram Pilato a Christo factam protestationem, Beda universum mundum his verbis in persona Christi invitat¹: « Audite Judæi, et Gentes. Audi circumcisio, audi prepucium. Audite omnia Regna terræ. Non impedio dominationem vestram in hoc mundo: Regnum meum non est de hoc mundo. Nolite metuere metu vanissimo, quo Herodes ille major, cum Christus natus nunciaretur, expavit, et tot infantes, ut ad eum mors perveniret, occidit, timendo, quam irascendo crudelior. Regnum, inquit, meum non est de hoc mundo. Venite credendo, et nolite servire metuendo. Dicit quidem in Prophetia de Deo Patre: *Ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion montem,* etc., sed Sion illa, et mons ille non est de hoc mundo. Quod enim ejus Regnum, nisi credentes in eum? » Porro Christus per hanc veritatem specificatam, aperte manifestare voluit accusationis sibi impositæ falsitatem, simulque Pilatum ab omni regni ambitu et suspicione liberare²: « Diluit accusationem adversariorum, » inquit Lucas Brugensis, « et Pilatum sollicitudine solvit. » S. Leo Pilatum invitat ad indagandum, an accusatio regni a Christo affectati aliquo niteretur fundamento; futurum enim dicit, ut sine dubio aliqua certa potestatis regiæ signa in ipso inventurus esset. En verba sancti pontificis³: « Verum tamen ne in totum videatur inanis Judæorum objectio, discute diligentins Præses, quid de Domini operibus notum sit, quid de potestate compertum. Cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum, mutis donavit eloquium, febres abegit, dolores resolvit, daemonia ejicit, mortuos vivificavit, mari et ventis, ut quiescerent, imperavit. Magnum prorsus Regem ista demonstrant. » Subdit tamen, hæc superhumana, et divina opera ipsum demonstrasse esse Regem cœlestem, qui non humana excellit potentia; ac proinde dixit: *Regnum meum non est de hoc mundo.*

2. — Quod si objicias, in sacris litteris multa reperiri loca, Christi Messiam verum Regem futurum esse testificantia; siquidem in ejus femore scriptum legitur: *Rex Regum, et Dominus dominium.* Præterea S. Gabriel Angelus a sanctissimæ

¹ BEDA, in Joan. — ² LUC. BRU., ib. — ³ S. LEO, s. 10 de Pass.

Trinitatis Consistorio ad Beatissimam Virginem destinatus legatus, eidem dixit: *Regnabit in domo Jacob in æternum*. Respondeo cum distinctione: Christus enim tanquam homo, etiam hic in terra nobiscum degens, duplex habuit Regnum: unum videlicet spirituale, id est, Regnum Ecclesie super Apostolos fundatae; in cuius Regni visible caput, et vicarium suum Petrum postea elegit; alterum vero Regnum, ut Doctor Angelicus in tract. de Regimine Principum notat, est regnum hujus mundi; hoc enim ad illum pertinet quidem quoad jus et potestatem, non vero quoad exercitium. Christus enim propter unionem hypostaticam cum Verbo, totius mundi sibi acquisivit potestatem, et specialiter Iudeæ, tum quia ex stirpe Davidis descendit, tum etiam tanquam promissus in lege Messias. Quando autem dicit: *Regnum meum non est de hoc mundo*, sensus verborum illorum, ut S. Augustinus notat¹, hic est: Non sum Rex Israel ad exigendum tributa, ad armandum exercitus, ad debellandum inimicos; sed « Rex Israel sum, quod mentes regam, quod in æternum consulam, quod in Regnum Cœlorum credentes, sperantes, amantesque perducam. » Cajetanus quoque dicit², Christum illis verbis indicare voluisse, se non esse Regem, sicuti alii Reges, quia Regnum ipsius « non constat ex dominiosis, statibus, gradibus, affectibus, officiis, rationibus, favoribus, consiliis, armis. » Causam vero, ob quam Christus, ubi regnum ejus sit, non specificet, Lucas Brugensis super illa verba: *Regnum meum non est hinc*, hisce verbis declarat³: « Nec tamen dicit, unde, aut quale sit. Sufficit enim ipsi de pellere calumniam, criminis objecti suspicionem et invidiam abs se amovere, suamque innocentiam probare. De cætero autem non se vult ostentare, ut nec Pilatus rogat, nec tempus idoneum, aut persona eapax est, quæ ultra de regno suo disserentem audiat. » Salmeron præclare dicit⁴: « Christi Regnum minime erat in Cæsarem, sed pro Cæsare, quia non eripit mortalia, qui Regna dat coelestia. » Rex quidam talis erat, qui in hanc terram venerat, ut Regnum cœlorum etiam Cæsari donaret. Imo qui post plantatam a se hic in terris militantem Ecclesiam, quæ verum est in Cæsaris imperio Regnum ipsius, monarchiam terrenam per legis sue Evangelicæ directionem, per insignem servorum suorum sanctitatem, per Sacramentorum administrationem, denique per hierarchiam Ecclesiasticam stabilire venit, et corroborare, quia religio, pietas, et boni mores, secura basis et fundamentum sunt omnium terrenorum statuum et dominiorum.

3. — Quod si objicias: hunc quoque mundum visibilem nulli alteri melius, et utilius posse esse subjectum, quam ei, qui illum creavit, eumdemque

¹ S. AUG., in Joan. — ² CAJET., ib. — ³ LUC. BRUG., ib. — ⁴ SALM., t. X, tr. 35.

conservat et regit: Respondeo, Christum ultracitroque renunciare regno mundi illius, de quo dilectus ipsius Discipulus ita scribit¹: *Totus mundus in maligno positus est*. Unde Simon de Cassia ait²: « Abnegat regnum mundi hujus corruptibilis et corrupti, quia omne quod est in hoc mundo, est concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, et superbia vitæ; nec super ista regnare, sed illa destruere competit Filio Dei. Regnum istud regnum est mortis, sicut dicit Apostolus: *Regnabit mors ab Adam usque ad Moysen*. Regnum mundi, regnum est peccati. Venerat peccata cuncta destruere, non super ipsa regnare. » Idem quoque auctor observat, quod tametsi Christus in Ecclesia sua, quam hic in terris plantaverat, regnare debuerit, eo tamen tempore, quo Christus dicebat: *Nunc regnum meum non est hinc*, Ecclesia suam nondum perfectionem assecuta fuerat³: « Ad altiora responsio ista se tollit. Nunc Regnum meum non est hinc: et si non est nunc, omnino fiet imposterum, nam nondum Ecclesia collecta de Iudeis et Gentibus erat, nondum mortuus erat, in cuius morte virtutum etiam vita nascebatur. Nondum fluxerat sanguis ex latere, nec aqua initiativa similiter, et affectiva Baptismi effluxerat. Nondum sub cœlo, et in hoc mundo novitas Resurrectionis, et Christiferi Regni clauerat. Nondum missus erat Spiritus Sanctus, in cuius virtute dispersi Apostoli per mundum, in omni populo, lingua et ratione Christum sic judicatum Dei Filium prædicarent, ut regnaret per fidem in cordibus hominum, eo sensu quo ipse prædixerat. Regnum Dei intra vos est, ut etiam in ipsis virtute constitueretur Ecclesia in orbe terrarum, quæ dicitur proprie Regnum Christi. » Porro Christus hujus enuntiatae veritatis: *Regnum meum non est de hoc mundo*; rationem assignat, sequens formando evidens argumentum: *Si de hoc mundo esset Regnum meum, ministri mei utique decertarent, ut non traderer Iudeis*: *Nunc autem Regnum meum non est hinc*. « Non de magnitudine civitatum, » inquit Rupertus Abbas, « vel longis tractibus terrarum, non de multitudine et fortitudine militum sævientium, vel sanguine præliorum. Proinde Romanum a me nihil nocetur Imperium, quia nihil hujusmodi querit Regnum meum. »

4. — Enimvero post redditam hanc a Christo responsum, Pilato quadammodo satisfactum fuisse videtur, siquidem eum deinceps ab hac affectati regni impostura suspectum amplius non habuit. Unde Cajetanus ait⁵: « Pilatus arbitratus est sibi satisfactum esse de crimine affectati Regni, ex eo quod Jesus declaraverat Regnum Messiae de quo Iudei ipsum accusabant, non esse de hoc mundo;

¹ JOAN., v. 19. — ² SIM. DE CASS., l. XIII. — ³ ID., ib. — ⁴ RUP. AB., l. XIII in Joan. — ⁵ CAJET., ib.

« et hoc probaverat, quia non habebat ministros decertantes pro se, etc. Humani judicij ratio indubie suadet, quod Pilatus retulerit Iudeis responsum Jesu, scilicet: *Regnum meum non est de hoc mundo*, et quod non habet ministros decertantes pro eo. Quo auditio primates Iudeorum dixerunt, quod callide Jesus invertit matrem Regni, quod cum non possit negare usurpatum nomen regium, invertit illud in Regnum non de hoc mundo: et tunc multiplicaverunt accusationes, tacitas a S. Joanne, quas refert S. Lucas. » S. Cyrillus Alexandrinus inquit¹: « Liberavit a formidine Pilatum, qui dignitatem Cæsaris in Iudea servare debebat. Credidit enim forsitan more hominum, rebellionem a Christo cogitatum fuisse, secundum Iudeorum nugas, hoc enim ipsum etiam significabant, cum dicerent: « Si non esset hic malefactor, etc. »

5. — *Ego ad hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati*. Porro hisce verbis objectionem quamdam, eidem respondendo, præoccupat Redemptor, quæ ei facile objici a Pilato, vel Iudeis potuisset, scilicet cur a suo Regno discesserit, siquidem jam se non in hoc mundo, sed in alio regnare dixerat; ad hoc igitur respondet: *Ego ad hoc natus sum, etc.* « Ut aperirem hominibus veritatem, inquit Toletus²: nempe regni mei, ut homines cognoscerent verum Deum, et quem misit Iesum Christum. Attende verbis his, se Deum esse docere, carnemque assumpsisse, secundum quam natus est, et in hunc venisse mundum, ut veritatem Dei ostenderet, et Regnum Dei manifestaret, ac tyrannidem diaboli, et dolos ejus detegret. » Josephus Hebræus de illustroribus sui sæculi viris scribens, de Christo hunc in modum fatu³: « Eodem tempore fuit Jesus vir sapiens, si tamen eum virum fas est dicere. Erat enim mirabilium operum patrator, et doctor eorum, qui libenter vera suscipiunt. » Porro Hugo Cardinalis prædicta verba Christi aliter expavit, dicens⁴: « Per hoc ostendit, quod nullum ab eo factum est malum, scilicet per hoc quod dicit: Regnum meum non est, etc. Et per hoc etiam quod subdit: Ego in hoc natus sum, etc.; qui enim in hoc a nativitate est, nullum malum operatus est, et sic simul respondit etiam ad questionem, quam fecerat Pilatus: Quid fecisti? Quasi dicat: Nihil mali feci. Satisfacit desiderio petentis, et aufert suspicionem tyrannidis. » Cajetanus aliam habet observationem; ita enim scribit⁵: « Ne putaret Pilatus gentilis, quod Jesus invertendo quæsitum, diverterit ad Regnum non de hoc mundo, et figuramentum esse quod dixerat: Regnum meum non est de hoc mundo; cum

¹ S. CYRIL. ALEX., l. XII in Joan. — ² TOLET., ib. — ³ JOS. HEB., l. XVIII Antiq., c. 4. — ⁴ HUG. CARD., in Joan. — ⁵ CAJET., in Joan.

nihil ei esset commune, et Pilato, nisi veritas; ideo simul et affirmat se non inverttere, sed dicere veritatem, etc. » Lucas Brugensis aliud his verbis indicat mysterium¹: « Ut testimonium perhibeam veritati, sive idem tam opere, quam sermone, quin etiam morte, ut palam et libere prædicem, atque adstruam veritati, et in primis huic, me Christum Regem esse, regnumque me habere non hujus mundi. Potuisset Pilatus apud se cogitare (ut hujusmodi homines solent) Jesum alterius sæculi regno ob delicta pulsum, destrusum in corpus, et in mundum missum, ut mundum ac præsertim Iudeorum populum converteret. Hujusmodi cogitationi vanæ occurrent Jesus, explicat causam adventus sui in mundum, ut non seducat, aut conturbet mundum, sed ut doceat veritatem; qua propositione amoget a se etiam omnem arrogantiæ opinionem, addens causam, cur fateatur se Christum Regem esse, quia ex officio ipsi incumbit prædicare veritatem: Omnis qui ex veritate, audit vocem meam. » Idem Dominus noster alias dixerat²: *Oves meæ vocem meam audiunt, et ego vitam æternam do eis*. Quemadmodum et paulo ante in sermone cœnæ: *Ego sum via, veritas, et vita*.

6. — Venerabilis Beda super illa verba: *Audit vocem meam*, ita scribit³: « Audit, utique interioribus, auribus, id est, obaudit voci meæ, quod tantumdem valeret, ac si diceret: mihi. » Hæcque causa fuit quod cum in die Passionis suæ, durissimos emollivisset silices, id est, latronem, Centurionem, multosque alios ex ipsomet etiam crucifixoribus, qui revertebantur, percutientes pectora sua, ad compunctionem cordis perduxisset; Pilatus tamen in sua cæcitate, et ignorantia permanerit, non obstante quod Incarnatam illam Sapientiam, de qua S. Petrus dixerat: *Verba vitae æternæ habes*, sèpius audivisset. Quia, ut Lucas Brugensis ait⁴: « Pilatus non in hoc intentus fuit, ut disceret aliquid ex Iesu, quod sibi foret utile, sed in hoc somnum, ut investigaret, an Jesus innocens, an vero culpabilis esset. An merito accusaretur læsa Mæjstatis Cæsaris, an injuste. Unde de ipso dicit poterat: Non erat ex ovibus ejus. Quia animalis homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus. » Id quod in hac occasione effectus ipsem demonstravit; nam, ut S. Joannes refert, cum Salvator noster dixisset: *Omnis qui est ex veritate, audit vocem meam*, dicit ei Pilatus: *Quid est veritas?* Quorum verborum sensum idem Auctor exponit, dicens⁵: « Quæstio fuit parvi facientis et fastidientis, non discere cupientis, persuasi, hæc non sui fori, aut professionis esse, nec ad se pertinere. Proposita idcirco, ne nihil dicens ad ea quæ Jesus locutus fuerat, videatur ejus verbis plus tribuere, quam se dece-

¹ LUC. BRUG., in Joan. — ² JOAN., XXV, 6. — ³ BEDA, in Joan. — ⁴ LUC. BRUG., ib. — ⁵ ID., ib.

« ret. Id manifestum ex eo sit, quod simul atque « hoc interrogasset, non expectato responso exive- « rit ad Judæos; eo ipso enim declaravit se non « investigare ad hoc ut disceret. » Salmeron in ea est opinione, quod si Pilatus hanc interrogationem Christo proposuisset, animo ab eo aliquid addiscendi, Deus ipsum utique illuminaturus fuisse: « Cujus « dissertationem si audivisset ab eo, qui coram eo « velut homo reus astabat, forsitan ei superna cla- « ritas illusisset, cui si credidisset, non solum « Christum liberasset, verum etiam descendisset de « sede, factus de judge judicatus, de praeside reus, « animo et corpore Christi pedes fuisse comple- « xus, et eum tanquam Dei Filium adorasset. » Enimvero in hac occasione experientia clare satis edocuit, quantum in aulis Regum et Principum ignota, et poscripta sit veritas, utpote in quibus adulatio, mendacium et simulatio facta triumphat, et prævalet. Pilatus veritatis nomine vix auditio, in admirationem raptus fuit, haud secus ac si peregrinum aliquod idioma audivisset. Idem Salmeron paulo ante scripserset¹: « Solent Principes, cum de « aliqua re incidit sermo, quæ ipsis cordi non est, « aut quam ad se pertinere non putant, leviter in- « terrogare; et ideo tanquam futilem hominem et « inanem contemnens, abiit non expectato res- « ponso. Egregie eos repræsentans, qui multos con- « sultant, ut veritatem intelligent, et tamen aut non « expectato responso, aut non intellecto, ne veri- « tas impedit eorum concupiscentias, discedunt. » Idem quoque rationem assignat, cur Incarnata Sa- pientia ad Pilati questionem non subito respondebit: « Tacuit Christus, quid esset veritas, quia in « aulis Principum non habet locum, et ut pulchre « dictum est a Sapiente: *Ubi non est audius, ne « effundas sermonem.* Melius quæsivisset Pilatus : « Ubi est veritas? et audisset, quod non esset in « Pontificibus, nec in Judicibus, nec in Pharisæis, « nec in turbis, nec in aulis principum. Ubique « exulat. » Toletus quoque Pilatum magnum sibi emolumentem, et profectum comparaturum fuisse existimat, si hanc interrogationem Christo recta cum intentione proposuisset²: « Magna profecto, et « summi momenti interrogatio, si facta fuisse ea « devotio, et affectu, et reverentia, quibus Dei « verbum suscipiendum, et audiendum, et queren- « dum erat. Noluit autem Christi præstolari res- « ponsum, inquit idem auctor, ne videretur dis- « cendi gratia interrogasse, quia dixerat per con- « temptum. S. Anselmus a Beata Virgine sibi reve- « latum esse refert, quod hanc quæstionem non solvit ei Christus, quia si solvisset, utique eum liberasset, et ideo genus humanum redemptum non fuisse. Diony- « sius Carthusianus autem in favorem scribit Pilati, scilicet ideo ipsum non expectasse Christi respon-

¹ SALM., t. X, tr. 26. — ² IDEM, ib. — ³ TOLETUS, ib.

sum, quia cum plane Christum liberare decrevis- « set, impatiens moræ, egressus est ad Judæos, ut « eis Christi indicaret innocentiam⁴: « Non expecta- « vit, » inquit « Christi responsum præ nimio « desiderio liberandi, et excusandi eum; jam enim « percepit innocentiam Christi, et forte sic festina- « vit, quia repente occurrit memorie ejus modus « eripiendi Christi de manibus Judæorum. »

7. — *Et cum hoc dixisset, iterum exivit ad Judæos.* Porro hic Pilati et prætorio egressus, ut loqueretur Judæis, relationem dicit ad hoc, quod Evangelista paulo ante his verbis dixerat: *Adducunt Jesum a Caipha in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. Exivit ergo Pilatus ad eos foras.* Anxii morabantur, nec pedem in- ferre volebant in domum Pilati et tamen deposito omni scrupulo, loquebantur cum Pilato, ut eum ad innocentem Christi sanguinem effundendum per- moverent, quasi major fuisse causa metuendi, ne per muros domus, quam per domus incolam, seu hospitem contaminarentur cum domus non pollueret nisi per eum cuius erat. « O impia cæcitas » exclamabat ab Hugone Cardinali citatus S. Augustinus⁵: « Habitaculo contaminarentur alieno, et non con- « taminentur scelere proprio? Alienigenæ judi- « ciis prætorio contaminari metuebant, et fratris « innocentis sanguinem fundere non timebant. » Cor eorum invidia et odio contra Christum plenum erat: lingua blasphemias, impropria, calumnias evomebat: de pedibus eorum vere dici poterat: *Ve- loces pedes eorum ad effundendum sanguinem;* falsos subornabant testes ad deprimentam innocentiam: paciscebantur per triginta denarios horribilem cum discipulo traditionis machinam: per prætextus calumnios in sui defensionem a Præside cohortes armatas extorserant, eumdemque tot modis injustis ad Christi crucifixionem decernendam insig- garant, præter tumultuosas ante prætorium exci- tatas violentias, minas eis intentaverant; et tamen ab ingressu prætorii per conscientiae arcebantur scrupulo: « Isti sunt similes illis, » inquit Lyranus³, « qui faciunt conscientiam magnam de minimis, « et multo graviora committunt. » Albertus Magnus inquit⁴: « Erat miserabilis cæcitas, que cavebant « immunditias prætorii, et non curabant, vel potius « procurabant immunditias homicidii. Matth. capite duodecimo: *Liquantes culicem, camelum autem glutientes.* Observanda est præpostera eorum re- ligio, inquit Lucas Brugensis, vitantium immun- ditiam, quæ ex ingressu prætorii posset contrahi, « nec horrentium eam, quæ ex cæde innocentis. » Immundos fore se putant, si tangent prætorii pa- rietes: mundos autem manare se autumant dum « coelo, et terra testibus, innoxium ad mortem flagitant. »

¹ DIO. CART., in Joan. — ² S. AUG. cit. ab Hug. CAR. — ³ LYR., ib. — ⁴ ALB. MAG., in Joan. — ⁵ LUC. BRUG., ib.

DISCURSUS IV.

CUR HEBRÆI OBLATIONEM A PILATO HIS VERBIS FACTAM: SECUNDUM LEGEM VESTRAM ILLUM JUDICATE, NON AC- CEPTARINT; UBI ET INNOCENTIA CHRISTI, A PILATO QUI- DEM DECLARATA, NON TAMEN PRO VIRIBUS DEFESA, PONDERARUT.

IDEA SERMONIS. — 1. Examinantur rationes quare Pon- tifices, oblata illis a Pilato potestate, Christum judi- care: per se noluerint. — 2. Pilatus dedit Judæis potestatem limitatam judicandi et interficiendi Chris- tum. — 3. Judæi sæpius Christum interficere tenta- runt. Quare Judæi sine interventu Pilati Christo ne- cem inferre noluerint. — 4. Veritas innocentia Christi, testimonium accepit ab ipsismet inimicis suis. — 5. Pilatus multis modis conatus fuit Chris- tum liberare a morte. — 6. Herodes etiam Christum remisit innocentem. — 7. Pilatus graviter deliquerit quod Christum innocentem, cum posset, non libera- verit e manibus æmulorum suorum.

Ego nullam invenio in eo causam. Accipite eum vos, et secundum legem vestram judecate eum. Joan., xviii, 13.

1. — Ex capite decimo octavo S. Joannis claris verbis constat, Pilatum post contestatam Christi innocentiam, facultatem dedisse principibus syna- gogæ, ut causam Christi recognoscere, eamdemque fatali sententia dirimere possent: *Ego nullam invenio in eo causam. Accipite eum vos, et secundum legem vestram judecate eum.* Et vero tametsi videri potuisset nihil hebraismo gratius potuisse obtain- gere, quam ut hac accepta liberta, suum adver- sus innocentissimum Agnum conceptum odium et furem possent evomere: attamen multa fuerunt motiva, ob quæ hoc illis ultro oblatum judicium tergiversati fuerunt. Lucas Brugensis inquit: « Habet hæc Pilati responsio aliquid ira- cundioris indignationis, habet et aliquid huma- nioris concessionis. Indignatur, quod nolint « causas explicare, ob quas velint Jesum ab eo « morte multari, ratus hoc se indignum; sed re- « primens in se ipso, tanquam hoc forte sit, quia « adversus ipsorum legem peccarit, quia causa « mortis pendeat ex lege ipsorum, cuius ipse liben- « ter se profitebatur ignarum, permittit, ut si lex « ipsorum id exigat, morte ipsum plectant ex legis « prescripto. Credibile est, quod alias difficilem « non se præbere solitus fuerit Pilatus, ut supplicio « extremo affici curaret, quos Judæi morte dignos « judicassent ob legem suam violatam. Sed quia « Jesus vir erat, pauper quidem conditione, sed « fama sapientiae, justitiae, sanctitatis, rerumque « gestarum celeberrimus; cuius gesta admiratione « dignissima quotidie ad Pilatum ipsum refereban- « tur, maluit, si in eum animadvertissemus esset. « id fieri ab ipsis Judæis, quam a se, quod metue- « rit mali aliquid ex ejus cæde consequi posse. »

3. — Porro Judæi respondendo: *Nobis non licet interficere quemquam,* præter veritatem locuti fuisse videntur, ut Dionysius Carthusianus notat⁶, qui mul-

⁴ DION. CART., in Joan. — ⁵ LUC. BRUG., in Matt. —

⁶ HUG. CARD., in Joan. — ⁷ LUC. BRUG., in Matt. —

⁸ DIO. CAR., in Joan.

Judæi vero e contra, quia sciebant, quod ubi- cunque locorum Jesus predicabat, aut conversa- batur, mox devotos, et obsequiosos sibi populos, « ob eximiam sanctitatem, singularemque et super- humanam doctrinam suam, et prodigiosorum mira- culorum patrationem redderet, sanguinis ipsius sitibundi hunc quidem libenter effusum vidissent, non tamen suis, sed Pilati manibus, ut si forte ex morte ipsius quid sinistri eveniret, id super Pilatum recideret, non vero super ipsos. « Callide hoc di- xerunt, » inquit Dionysius Carthusianus⁴, « quate- « nus Christo a judge gentili damnato, ipsi vide- « rentur immunes. » Lucas Brugensis in Matthæum commentando, aliud insinuat motivum, inquiens⁵: « Accessit, quod consideravit, Præsidem, cui præsto « erant præsidia militaria, se etiamsi liceret, certius « tutiusque posse interficere, ut qui tumultum popu- « larem, si quis oriretur, non difficuler quiret com- « pescere. »

2. — Observandum est autem, quod licet Pilatus ipsis causam Christi recognoscendi, et judicandi potestatem dederit, hec tamen non absoluta, sed limitata fuerit. Ait enim: *Secundum legem vestram judecate eum.* « Quasi dicat, » inquit hæc verba exponens Hugo Cardinalis⁶: « Si vos accusatis eum de « peccato legis, vel quia se Filium Dei fecit, vel quia « dixit: Possum destruere templum Dei, judicate « eum secundum legem vestram, quia de hoc non « intromitto me. » Ipsi autem principes Sacerdotum responderunt, dicentes: *Secundum legem nos- tram debet mori, quia Filium Dei se fecit.* Et vero tametsi Pilatus contentus fuisse videatur, ut juxta legem Hebreorum condemnaretur, ipsi tamen hanc licentiam acceptare detrectarunt, respondendo: *Nobis non licet interficere quemquam.* Lucas Brugensis ait⁷: « Cum esset Jesus vir clarissimus, « atque adeo a plerisque habitus innocens, et Sanc- « tus, ipsi vero essent manifesti inimici ejus, veriti- « fuisserent, ne Præses ipsos, aut punivisset egregie, « aut apud Cæsarem accusasset, si absque ipsius « consensu Jesum, sive palam, sive clam e medio « sustulissent. » Cur autem nunc quando Præses apertis verbis dicit *Accipite eum vos, et judecate, cur, inquam, nunc respondent: Nobis non licet interficere quemquam?* Respondet idem auctor: « Ipsorum « consilium fuit, ut a Romano Præside inter alias « causas idcirco occideretur, ut quia Jesus maximi « a plerisque fiebat, si res jam peracta in crimen « vocaretur, majorem culpæ partem in Ethnicum « Judicem possent derivare, et invidiam noxi san- « guinis abs se in Pilatum transferre. »